

Петър Андронов
Председател на УС на АББ
Главен изпълнителен
директор на ОББ

Скъпи колеги от банковия сектор,

Приемете моите поздравления по случай Деня на банкера, който традиционно отбелязваме на 6 декември!

Тази година, за съжаление, се налага да отправим поздравленията и пожеланията си от разстояние, макар и повече от всякога да бих желал да бъдем заедно.

В безпрецедентната ситуация, в която се намира не само България, но и целият свят, се наложи банковият сектор да се адаптира и да завърши още по-бързо процесите на дигитална трансформация, към която вървим от години под натиска на все по-голямата нужда на гражданите и фирмите от банкови услуги от разстояние. Вложихме целия ресурс, с който разполагаме в надпреварата с времето с цел да осигурим на нашите клиенти сигурност и комфорт, за да продължат личните и професионалните си проекти. Успяхме да покажем, че ценим здравето и сигурността на своите клиенти и служители, и осигурихме електронна среда на безопасно банкиране. Банковите институции в България имат ключова роля за справянето с икономическата ситуация, пред която е изправен светът, и, както и досега, оставаме на разположение на своите клиенти, за да бъдат обсъдени техните индивидуални нужди и потребности.

С цел да смекчи последиците от пандемията и да подкрепи домакинствата и бизнеса в България, Асоциация на банките в България предложи, а БНБ утвърди Реда за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества - финансови институции. Той беше плод на усиленото сътрудничество, както вътре в сектора, така и между банките и българските държавни институции, като за срока му на действие бяха одобрени над 100 000 искания на обща стойност над 9 млрд. лв. Днес, в периода на втората вълна на Ковид-19, след получаване на предписанията на ЕБО, незабавно разработихме допълнение към Реда и в кратки срокове ще го представим на БНБ за одобрение.

Банките повече от всякога са изправени пред предизвикателството да оперират в ситуация на сложна, променлива и непредвидима икономическа обстановка и трябва да проявяват гъвкавост и далновидност. В този контекст, можем да се поздравим с факта, че нашите кредитни институции разполагат с излишък от капитал и ликвидност. Също така, продължаващият ръст на депозитите е знак за доверието на гражданите в банковите институции, които не спряха да осигуряват финансиране, дори в най-трудните месеци на 2020г.

Макар и в сянката на икономическа и здравна криза, настоящата година донесе и добри новини за България, и страната ни направи ключови стъпки по пътя към по-пълната си европейска интеграция. Беше поставено началото на икономическа реформа, сравнима като мащаб единствено с присъединяването ни към Европейския съюз през 2007г. Българският лев беше включен във валутния механизъм (ERM II), което е изключително важен етап по пътя на присъединяване на страната ни към Евророната. Считано от 1 октомври 2020г., България, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между БНБ и ЕЦБ, се присъедини и към Единния механизъм за реструктуриране. В резултат, пет банки, определени като значими, преминаха към прекия надзор над ЕЦБ.

Нека бъдем водени от общия ни стремеж да преминем през тези трудни времена обединени и единни, да бъдем закриляни и подкрепяни от Свети Никола, и да си пожелаем една спокойна, щастлива и най-вече здрава 2021 година!

Честит празник!

Димитър Радев
Управител на БНБ

Уважаеми колеги,

Посрещаме Деня на банкера в година, която ни изправи пред безпрецедентни предизвикателства: първо, свързани с последиците от пандемията с COVID-19; и второ, със завършването на стратегическия проект за включване на българския лев в Европейския валутен механизъм (ERM II), едновременно с присъединяването на страната към Европейския банков съюз, включително към Единния надзорен механизъм и Единния механизъм за реструктуриране.

От позицията на банковия сектор основните въпроси са два: как се справихме до момента, и какво предстои?

Нашата цел, дефинирана още в началото на кризата, беше банковият сектор да генерира решения, а не проблеми. В резултат на направеното през последните години, ние бяхме добре позиционирани за изпълнението на тази цел. Банковият сектор „влезе“ в кризата с над 19% капиталова адекватност на базовия собствен капитал от първи ред, и с над 260% коефициент на ликвидно покритие, или многократно над регулаторните изисквания.

Независимо от добрата изходна позиция, ние бяхме наясно, че в резултат на рязкото влошаване на средата, в която оперират банките, са необходими нови мерки за допълнително укрепване на тяхната капиталова и ликвидна позиция. За тази цел, през месец март т.г., приехме такива мерки с общ ефект над 8% от БВП. Те включваха: капитализиране на цялата печалба в сектора; значително намаляване на чуждестранните експозиции с висок риск и отменяне на предвидените две увеличения на антицикличния капиталов буфер.

Търсеният ефект от тези нови мерки беше в две основни направления: поддържане на кредитната активност и облекчаване на кредитополучателите на банките – фирми и домакинства, чрез одобряването на частен мораториум, предложен от индустрията върху плащанията по кредити. Резултатите потвърждават, че към момента този ефект е постигнат. Към края на месец октомври т.г. не само че не сме свидетели на стагнация в кредитната дейност, но кредитите за фирмите и домакинствата се увеличават на годишна база съответно с 2.5 и 7.3 процента. В същото време одобрените искания за отлагане на плащания по реда на частния мораториум достигнаха близо 109 хил. при своя пик през месец август т.г. при брутна балансова стойност на отсрочените кредити от над 9 млрд. лева, което представлява значително финансово облекчение за засегнатите фирми и домакинства.

Задачите, свързани със смекчаването на последиците от COVID-19 за банките и техните клиенти, ангажираха значителна част от нашите усилия. Въпреки това, успяхме да създадем организация и да дадем важен

принос и за финализиране изпълнението на стратегическата задача за включване на лева в ERM II и присъединяването на страната към Единния надзорен механизъм чрез установяването на тясно сътрудничество на Българската народна банка с Европейската централна банка. Като следствие от присъединяването към Единния надзорен механизъм, страната се присъедини и към Единния механизъм за реструктуриране. От 1 октомври 2020г. Европейската централна банка упражнява пряк надзор върху пет български значими кредитни институции, а Единният съвет за реструктуриране поема функцията на орган за реструктуриране за тези институции и за всички трансгранични групи. В резултат на добрата подготовка, преходът към новия надзорен режим премина гладко, без каквито и да било сътресения за банките и техните клиенти.

Следователно, отговорът на първия въпрос е, че до момента се справяме успешно с изпълнението както на извънредните, породени от пандемията, така и на стратегическите задачи пред банковия сектор. Денят на банкера е добър повод да отчетем приноса и отдадем заслуженото на всички колеги за това, че имаме все така силен, поддържащ фирмите, домакинствата и икономиката като цяло, банков сектор, при запазена обща финансова стабилност в страната.

По-важният въпрос, пред който сме изправени в момента, е, какво предстои? Този въпрос няма лесен отговор, поради развитието на кризата, което я прави много по-несигурна като параметри в сравнение с предишни исторически периоди на икономически и финансови затруднения.

Втората вълна на интензивно разпространение на COVID-19 и новата фаза на ограничителни мерки отново поставят на изпитание редица сектори. Състоянието на банките, изпълняващи функцията на финансово посредничество, е от ключово значение за цялата икономика. Оттук произтича огромната отговорност на Българската народна банка за изпълнението на законово определения ни мандат и специално на целта за поддържане на стабилността на банковата система.

Това изисква да запазим традиционния фокус върху високите изисквания за капитал и ликвидност в банките. Тези изисквания не са самоцелни, а следват от необходимостта банките да разполагат с резерви. От една страна, резервите позволяват поемането на разходи и загуби, произтичащи от влошено качество на активите в условията на неблагоприятна макроикономическа среда. От друга страна, те поддържат кредитния капацитет на банките.

Ето защо е логично да се очаква, че ние ще продължим да прилагаме мерките от антикризисния пакет, приет през месец март т.г. В допълнение на това, ние текущо анализираме ситуацията и като макропруденциален надзорен орган отчитаме възможния сценарий на изостряне на икономическата криза и свързано с това съществено влошаване на кредитните портфейли. При този сценарий, на банките може да се наложи да оперират временно

под комбинираното изискване за капиталови буфери, като трябва да имат готовност да изготвят и изпълняват планове за тяхното възстановяване.

Перспективата за продължаващи негативни развития в икономиката е основание да очакваме материализиране на кредитен риск и влошаване на качеството на активи в балансите на банките. Очертава се висока вероятност за обръщане на наблюдаваната през последните няколко години тенденция на спад в размера и дела на необслужваните експозиции. Изтичането на крайния срок на мораториума за отсрочване на задължения по банкови кредити също може да бъде последвано от повишаване на необслужваните експозиции.

Настоящият мораториум беше възможен на основата на общоевропейска рамка, установена от Европейския банков орган (ЕБО), чрез приетите от него Насоки относно законодателните и частните мораториуми върху плащания по кредити във връзка с COVID-19. Прилагането на тази рамка позволи гъвкавост на банките и облекчи десетки хиляди техни клиенти, физически и юридически лица, изпитващи затруднения в кризата.

През септември т.г. в ЕБО бе взето решение за преустановяване на мораториумите върху плащанията по банкови кредити, но повторното разпространение на пандемията и новите ограничителни мерки дадоха основание за актуален анализ и удължаване на сроковете на мораториумите при въвеждане на ограничителни условия. Българската народна банка заедно с останалите национални надзорни органи участваше активно в дискусиите в ЕБО по тази тема. Имаме готовност бързо да приложим необходимите решения в България, при съблюдаване на утвърдените от ЕБО условия - удължаване до 31 март 2021 г. на срока за подаване на заявления за отсрочване на задължения и одобряването им от банките, при максимално допустимо 9-месечно отсрочване, включващо и срока на вече одобрено отсрочване по съответната експозиция.

Извън приложното поле на мораториума, банките разполагат с възможност индивидуално да предоговарят кредити на техните клиенти, възможност, която те използват и в момента. В тези случаи, действащата обща пруденциална рамка изисква банките навременно и адекватно да прекласифицират експозиции като реструктурирани или в неизпълнение. Действията на банките в това отношение ще ангажират и надзорния процес, като важна входяща информация при надзорния преглед и оценки от страна на Българската народна банка.

Посоченото дотук очертава рамката на действие в краткосрочен план. Опорните позиции на тази рамка са: продължаване на приетите по-рано антикризисни мерки толкова дълго, колкото е необходимо, включително по отношение на дивидентите, рисковите експозиции и антицикличния капиталов буфер; поддържане на високите изисквания за капитал и ликвидност, като имаме готовност да реагираме и на сценарий, при който може да се наложи банките временно да оперират под комбинираното изискване за капиталови буфери; и прилагане на новоприетата от ЕБО

рамка за мораториум върху плащанията по кредити. Имаме готовност да активираме и допълнителни мерки, ако развитието на ситуацията го налага.

Много е важно в трудната среда, в която се намираме, и силно ангажирани с антикризисните мерки, да не губим стратегическия си фокус, а той е насочен към успешното продължаване и финализиране на проекта, който започнахме преди няколко години за присъединяване на страната към еврозоната. Българската народна банка има сериозни отговорности в този процес и не е преустановявала работата по тяхното изпълнение. До момента, Управителният съвет на БНБ е приел концепции за работата по основните направления на дейност; пакет от промени във вътрешните правилници и наредби; както и конкретни мерки за ресурсно осигуряване и подобряване на капацитета. Нашето пълноправно и пълноценно участие в институциите на Банковия съюз играе важна роля в консолидирането на интеграционния процес. Очевидно, това е тема, която ще фигурира в дневния ред през следващите няколко години и която ще имаме много поводи да дискутираме.

Междувременно, поддържането на капацитета на банковия сектор за непрекъсваемост на кредитната дейност ще бъде нашият съвместен принос за подкрепа на всеки отделен банков клиент и на икономиката на страната. Както и през най-трудните фази на кризата, банковият сектор следва да може да поеме ролята на опора като източник на кредитен ресурс и в последващия период на възстановяване и растеж.

Въпреки днешната кризисна картина, един такъв период може да настъпи относително скоро. Предизвикателствата, произтичащи от COVID-19, се проявиха неочаквано и негативните резултати в икономиката се проявиха бързо, но и преодоляването на кризата може да настъпи в обозрим хоризонт, ако бъдат намерени решения за ефективното ограничаване на пандемията.

Нека с такава нотка на надежда и оптимизъм отбележим Деня на банкера в трудната и безпрецедентна 2020 г.!

Кирил Ананиев
Министър на финансите

Уважаеми членове на АББ,

Честит Ден на банкера! Честит празник на професионалната общност на хората, които се грижат за финансовото здраве както на гражданите, така и на бизнеса, и на държавата като цяло!

През миналата година по същото време бяха отчетени добрите капиталови и ликвидни позиции на банките, намаляването на нивата на необслужваните кредити, както и резултатите от проведената от ЕЦБ цялостната оценка на шест банки в контекста на искането на страната ни за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка. Оценката потвърди устойчивостта на българския банков сектор, но показва и необходимостта да се предприемат някои последващи действия, свързани с по-нататъшно укрепване на капиталовата позиция на банките, за да са подготвени и за най-лошите макроикономически сценарии. Тези стъпки бяха предприети и днес България вече е в Банковия съюз и във Валутния механизъм 2. На 1 октомври Българската народна банка чрез банковия надзор стана пълноправен член на Единния надзорен механизъм. Това е важен исторически момент за всички нас, защото стъпките на страната ни към еврозоната мерят не само нивото на нашата европейска интеграция, но и самочувствието ни сред държавите от финансово-икономическото ядро на Европа.

Ще запомним 2020 г. и с изпитанията, пред които се изправихме, включително здравната криза, прераснала в икономическа, и последствията върху цялостната политика на правителството. Българските банки посрещнаха настоящата криза добре подготвени, поради направеното през последните години, реагираха адекватно и продължават да бъдат в добра кондиция. Навременната реакция с пакета от мерки на БНБ осигури допълнителен ресурс в банковата система, с което се създадоха условия да се предприемат стъпки за облекчаване на последствията от кризата за бизнеса и гражданите. От предложения от банките и утвърден от БНБ частен мораториум върху плащанията по кредити се възползваха хиляди предприятия и домакинства за облекчаване на финансовите условия през най-трудния период на кризата. Банките се включиха активно и във финансираните от държавата мерки чрез Българската банка за развитие. Този аспект на Вашата дейност е важен за цялостната картина на успешните мерки, които правителството предприе за здравето на икономиката на страната ни и за личния финансов статус на гражданите.

Не мога да не отбележа и постиженията на Министерството на финансите в преговорите по предложението на Европейската комисия за регламент за целеви промени в Регламента за капиталовите изисквания в отговор на пандемията от ковид-19. По инициатива на България, в коалиция с други държави членки извън еврозоната, постигнахме по-благоприятно пруденциално третиране на експозициите на банките към държавен дълг,

деноминиран в евро, по отношение на кредитния риск и максималните размери на големите експозиции в рамките на 5-годишен преходен период.

В края на тази година изтича срокът за въвеждане на т.нар. банков пакет в националното законодателство. Законопроектите за изменение и допълнение на Закона за кредитните институции и Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници вече са внесени в Народното събрание.

Свършеното до момента по никакъв начин не намалява нашата загриженост за това, което става в момента и което предстои в следващите месеци, затова с внимание следим процесите и с готовност за смели решения посрещаме всеки от тях. Съществува голяма неяснота по отношение на това как ще се развие здравната криза и свързаната с това икономическа криза. В условията на обща несигурност винаги е добре разумността да побеждава. Разчитам на постоянния ни взаимен диалог, за да продължим да посрещаме предизвикателствата пред икономиката с разумни и премерени стъпки.

Нека се поздравим за съвместните успехи и за постигнатото през тази година, и да си пожелаем следващата година да бъде здрава и спокойна, за да имаме сили да вървим напред с ясно формулираните цели и предизвикателства пред страната ни във финансовия сектор.

Още веднъж честит празник и нека да продължим съвместно и успешно да работим за просперитета на страната ни!

Бойко Атанасов
Председател на КФН

Уважаеми членове на АББ,

По повод Деня на банкера бих искал да отправя най-сърдечните си пожелания за настоящи и бъдещи професионални успехи към г-н Петър Андронов, председател на Асоциация на банките в България, към целия Управителен съвет на АББ, към г-жа Ирина Марцева, главен секретар, както и към всички работещи в банковата сфера и да им пожелаая да намерят баланса между постоянство в действията по пътя към постигане на целите и едновременно с това да имат гъвкавост в начина на мислене. Вярвам, че именно професионалният Ви празник е денят, в който да пожелаая и воля за реализирането на целите и каузите Ви, за да може крайният резултат да е удовлетвореност! Бъдете смели, когато чертаете стратегии за развитие, защото хоризонтът се открива само пред тези, които имат силата да достигнат върха!

Предизвикателствата, които светът срещна през 2020 г. са изключително сериозни в социален, в икономически и във финансов план, оказвайки влияние върху всеки един аспект от живота на хората. Когато кризата дойде на прага ни, като професионалисти ние имахме, от една страна, избор да продължим да действаме по инерция и да използваме утъпканите, но устойчиви модели, като се стараем да загубим малко, но от друга страна беше изборът да създадем нови начини на опериране на пазара и да спечелим много. В този контекст, лидерите във финансовата сфера имат пред себе си отговорната задача да планират и прогнозираят развитието в банковия и небанковия финансов сектор за 2021 г., както и да начертаят различни варианти на стратегии за управление на кризисната ситуация, всичко това с перспектива да постигнем най-доброто в създадалата се ситуация в професионален план.

Пандемията даде нов поглед върху значимостта на банковата индустрия в процеса на подпомагане на световната икономика. Опитът, натрупан в банковия сектор от предишни кризи, финансовият капитал, както и стабилността на сектора са от съществено значение при взимането на бъдещи решения за възстановяване на икономиката както на глобално ниво, така и в локален план. Настоящата ситуация дава интересна възможност на банковата индустрия да преразгледа своята роля и да се адаптира своевременно към новата реалност. Перспективата пред банковия сектор е в три области на развитие, които категорично ще влеят нови сили в сектора и ще дадат възможност за запазване на стабилността. На първо място е стремеж за още повече гъвкавост при обслужването на клиентите чрез подходящи канали на комуникация, използвайки динамични продукти и услуги, както и чрез внедряване на все повече дигитални услуги в мобилните финтех приложения. На второ място е адаптирането към новата реалност на още по-устойчиви и ефективни екипи и изграждането на организационна култура за работа, в която да се запазят добрите и работещи практики и да се имплементират нови, адекватни за пазара условия. И на трето място е засилване на ролята на лидерското мислене,

защото именно нагласата на мислене на хората е решаващият фактор за успеха на банките в ситуация на криза. За мен успешният банкер знае как да провокира себе си, може да погледне отвъд хоризонта и да види новите възможности, умее да ги подреди като парчета на пъзел и да направи най-доброто, на което е способен.

Убеден съм, че всички Вие, банкерите на България, имате волята и желанието да насочите усилията си към решаване на казусите от предизвикателството, наречено пандемия. Вие сте лидерите със стратегическо мислене и точно Вие сте готови да трансформирате елементи от банковата система така, че високите резултати да са налице и стабилността да бъде запазена, въпреки турбулентността на средата. Както знаем, успешните хора и организации не се оправдават, те планират и действат умно и устойчиво. Може да се каже, че кризата има и позитивни страни, защото насочи прожекторите към най-добре подготвените в сферата. Затова бъдете готови с визия за партньорства от ниво екип до ниво държави с цел поддържане на стабилността, бъдете рационални при оценяването на потенциално добрите или лоши заеми в ситуация, в която бизнесът има категорична нужда от подкрепата ни, бъдете и адаптивни за новите изисквания и регламенти от страна на Европейския съюз и на регулаторните органи във финансовия сектор, защото те също имат задачата да дават сериозен отговор на кризисната ситуация.

Бъдете здрави и успешни в постигане на целите и реализиране на каузите!

Честит празник!

